

Є. П. Суєтнов.

КОНВЕНЦІЯ ЩОДО СПІВРОБІТНИЦТВА ПО ОХОРОНІ ТА СТАЛОМУ ВИКОРИСТАННЮ РІКИ ДУНАЙ, Конвенція про охорону ріки Дунай (1994) – міжнар.-прав. документ, прийнятий 29 черв. 1994 у Софії (Болгарія) щодо співпраці з охорони та рац. використання водних ресурсів у Дунайському регіоні.

Дунай – друга за довжиною і площею басейну ріка Європи (після Волги). Її довжина становить близько 2960 км², площа басейну – 817 тис. км². Дунай бере початок на території Німеччини, в горах Шварцвальда, далі протікає через такі столиці Центр. та Схід. Європи, як Відень, Братислава, Будапешт і Белград, і впадає в Чорне море через дельту Дунаю в Румунії та Україні.

Басейн р. Дунай є «найбільш міжнародним» річковим басейном у світі. Витоку до гирла Дунай протікає територією 10 держав: Німеччини, Австрії, Словаччини, Угорщини, Хорватії, Сербії, Болгарії, Румунії, Молдови й України. Також басейн Дунаю охоплює частини територій Італії, Словенії, Боснії і Герцеговини, Албанії, Македонії, Польщі, Швейцарії та Чехії.

У межах території окремих країн довжина Дунаю становить від 1075 км (Румунія) до 0,2 км (Молдова). Довжина укр. ділянки Дунаю – 170 км, з них 54 км припадає на осн. річище, 110 км – на Кілійське гирло та 6 км – на канал Прорва, що з'єднує це гирло з Чорним морем.

На берегах Дунаю розташовані десятки великих міст, у т. ч. столиці 4 європ. держав: Австрії – Відень, Сербії – Белград, Угорщини – Будапешт, Словаччини – Братислава. На притоках Дунаю розташовані столиці ще 3-х держав: на Саві – Хорватії (Загреб) та Словенії (Любляна), на Істрі – Болгарії (Софія). На укр. ділянці Дунаю розташовані міста Рені, Ізмаїл, Кілія, Вилкове, а також села Ренійського, Ізмаїльського та Кілійського р-нів Одеської обл.

Конвенція про охорону ріки Дунай складається з 31-ї ст. і 5-ти додатків, а саме: «Найкраща доступна методика» та «Найкращий еколог. досвід» (додаток I), «Промислові сектори та небезпечні речовини» (додаток II), «Загальне керівництво щодо цілей і критеріїв якості води» (додаток III), «Статут Міжнар. комісії щодо захисту р. Дунай» (додаток IV) та «Арбітраж» (додаток V).

Цілями Конвенції є посилення співробітництва щодо управління водними ресурсами у сфері їх охорони і використання; посилення внутр. і міжнар. засобів щодо запобігання, контролю і зменшення значного незворотного транскордонного впливу від скидів небезпечних і поживних речовин у водне середовище басейну р. Дунай з належною увагою також щодо Чорного моря; тривале покращання та охорона р. Ду-

най і вод її водозбірному басейну, зокрема, в транскордонному контексті; стале управління водою, враховуючи належним чином інтереси країн Дунайського басейну в галузі водовикористання; сприяння охороні мор. середовища Чорного моря.

У Конвенції надано визначення таких термінів: «держави Дунайського басейну», «транскордонний вплив», «небезпечні речовини», «речовини, небезпечні для води», «організовані та дифузні джерела забруднення води», «водний баланс» тощо. «Держави Дунайського басейну» – це суверенні Держави, які мають значну частину гідрологічної водозбірної площі басейну р. Дунай. Значною частиною вважається територія, яка перевершує 2000 км² заг. гідрологічної водозбірної площі. «Транскордонний вплив» – це будь-який значний несприятливий вплив на річкове середовище, який виникає від зміни в умовах вод, спричиненої діяльністю людини і який простягається за територію під юрисдикцією Договірної сторони. Такі зміни можуть шкодити життю та власності, безпеці засобів і відповідних водних екосистем. «Небезпечні речовини» – речовини, що мають токсичний, канцерогенний, мутагенний, тератогенний або біоаккумулятивний впливи, зокрема, ті речовини, що є стійкими і мають значний несприятливий вплив на живі організми. «Речовини, небезпечні для води» – речовини, потенціал безпеки яких для водних ресурсів є настільки надзвичайно високий, що поводження з ними вимагає спец. превентивних та захисних заходів. «Організовані та дифузні дже-

рела забруднення води» – джерела забруднюючих речовин і поживних, надходження яких до води спричинено або локально визначеними скидами (організовані джерела), або дифузними впливами, які далеко поширюються за водозбірну площу (дифузні джерела). «Водний баланс» – взаємозв'язок, що характеризує природ. процеси водного госп-ва у всьому басейні ріки щодо його компонентів (опади, випаровування, наземні і підземні стоки). Крім того, включається компонент впливів поточної діяльності людини, який виникає внаслідок водокористування, що впливає на кількість води.

Осн. положення Конвенції: співробітництво в досягненні мети сталого та збалансованого управління водними ресурсами, включаючи збереження, покращання та рац. використання наземних і підземних вод водозбірної площі; контроль можливої безпеки, що виникає внаслідок аварій, включаючи речовини, небезпечні для води, а також повені і криги р. Дунай; зменшення навантаження забруднення Чорного моря від джерел на водозбірній площі; співробітництво з осн. питань управління водним госп-вом і життя відповідних прав., адм. і техн. заходів для підтримки та покращання умов існуючого навколишнього середовища та якості води р. Дунай і вод її водозбірної площі; співробітництво у галузі моніторингу й оцінки; обмін інформацією; взаємодопомога; заснування Міжнар. комісії по захисту ріки Дунай.

Лит.: Про ратифікацію Конвенції щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (Конвенція про охо-

рону ріки Дунай): Закон України від 17.01.2002 №2997-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2997-14>; Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (Конвенція про охорону ріки Дунай). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_800.

Є. П. Суєтнов.